

מי הם ארבעת הצעירים היהודים החשודים בחברות בארגון חבלה ערבי?

דני ורד:

צה"ל שבר אותו

הוא רצה לשבור את צה"ל

דני ורד בן 28, האיש החשוד עתה, כי היה היהודי הישראלי הראשון ברשת הריגול הסורית בישראל שניסע למדעם בחודש יוני 1972, ויצר שם מגע עם סוכני המודיעין הסורי. רצה להיות קצין קרבי בצה"ל.

עובדה שלא פורסמה עד כה והידועה רק למעטים מבין מכריו של דני ורד, שלא שירת כלה בצה"ל. היא שלפני שחשדו שרצה שנים היה דני ורד חניך הפנימייה הצבאית בחיפה, אליה התנדב כדי להגשים את חלמו להיות קצין קרבי בצה"ל.

הוא היה אז ממושקף, צנום וצעיר מכל בני כיתתו. לבית-הספר העממי נכנס שנה אחת מוקדם יותר מאשר כל הילדים. הגננת בגן פשוט לא היתה מוכנה להחזיק אותו יותר. הוא היה מפותח בגוף ובשכל, מכל ילדי הגן. אחרי בדיקה מיוחדת התקבל לבית-הספר בלפפור.

בחימיית תיכון למד בבית-הספר התיכון עירוני א'. כבר אז חלם ללמוד בפנימייה הצבאית. אבל באותה תקופה קיבלו לפנימייה רק תלמידי שבעיות. שנה אחרי כך החלו לקבל גם תלמידי שישיות. דני ורד היסס. בבית התנדדו לרעיון. אמר, בתייה לבית פיקובסקי, מורה למתימטיקה ממנה ירש את כשרונו המדעי המודי ייקים והמופשטים, ניסח להניא אותו ומכר. אבל דני התעקש. אמרו לו: "בסדר, אבל תסדר את הכל בעצמך. איש לא יעזור לך." הוא סידר את קבלתו לפנימייה בכוחות עצמו. במבחנים המוקדמים ובי ראיון האיש הוא הצליח בצורה מבריקה. קיבלו אותו מיד. ללא היסוס.

אבל המציאות לא היתה יפה כל כך כמו החלום. דני לא עמד במאמץ הגופני תרגילי הריצה הממושכת בהרי הכרמל, אימוני הלילה והמשמעת החמורה התשו את כוחו. הוא לא יכול היה להתחרות בהריון לכיתה המבוגרים ממנו בשנה. הוא התחיל להרדם בשיעורים, לפגור בלימודים. בחום השלישי השני היה צריך להיפטר מהחלום להיות צוער.

הוא חזר לחל-אביב לגימנסיה גאולה, שם שב והצטיין, התגלה כתלמיד מבריק במתמטיקה. כשסיים את לימודיו התיכון גימנסיה, הוא היה 17 וארבעה חודשים, נסע שוב לחיפה התקבל ללימודים בטכניון. שם אירעה ההתנגשות השניה שלו עם צה"ל.

הוא סבר כי יתגן לו לסיים את לימודיו ורק אז יצטרך למלא את שירותו הצבאי. אבל בגלל סיבות בלתי ברורות הופסקו לימודיו באמצע שנת הלימודים והוא חזר ליל. היה זה עבורו משבר נורא. הוא נשבר בר. בטירונות עשה מעצמו ארטיסט ו"פסיכיל". דני שבעת הבדיקות הרפואיות נקבע סוג הבריאות שלו כ-87, שווה רק מהצבא בגלל מה שנקרא בסלנג ה"חיליים". סעיף עצבים.

ייתכן שזה היה המשבר שלא יכול היה להתגבר עליו גם ברבות השנים. ייתכן שהצעיר שהטיף בגלוי "לשבור את צה"ל" עשה זאת מפני שצה"ל שבר אותו.

מילדותו היה דני ילד יוצא-דופן ומתבלט. הוא גדל בבית עובדים ליד כרם התימנים בתל-אביב. אמו - מורה למתימטיקה. אביו - עובד עיריית תל-אביב. בגיל שנתיים היה מתרועע במסדרונות בית-הספר תלמוד תורה לתימנים. שבשכונת לבית הורויה ברחוב קלישר. מו"רי כיתות אל"ף היו מכניסים אותו לכיתה והוא היה משתתף בשיעורים.

כשהיה בן עשר מצא כליב רחוב רטוב ליד ביתו. הביא אותו הבית. אמר להוריו: "הילדים היכו אותו." ההורים רצו לזרוק אותו יחד עם הכלב. אמר דני: "אם תזרקו אותו אני לא אעשה שיעור". רים. הכלב נשאר בבית משפחת ורד 13 שנים.

בן 13 נתפס על ידי המישטרה במוסק התברואה של עיריית תל-אביב. משם גייסו

לה וילנסקי, בת למשפחת סוחרי ברזל אמידה, שהוריה הם שומרי מסורת. דני לא הסתיר את דעותיו השמאלניות. הם היו ידועות לאשתו ולהוריה, כאשר שמעו ההורים על תוכניתה של הבת להירשם ללמודים הם ניסו למנוע זאת בכל כורחם. הם הזהירו את בתם מפני נשואים עם "הקומוניסטי הזה". האהבה היתה חזקה יותר. לפני כחודשיים נישאו דני ושולה בחתונה חגיגית בבית-הרפוא בתל-אביב. את החתונה ערכו כמובן הוריה של שולה, שהשלימו עם נשואי בתם.

אבל השמחה המשפחתית לא ארכה זמן רב. לפני שבועיים נפטרה אמו של דני, אחרי מחלת כליות ממושכת. שבמשך שנה תיים טיטלה אתה בין ביתה לבתי-החור לים שונים. דני נעצר בביתו על ידי חוקרי המישטרה בתקופת השבעה על אמו, כשהוא עוסק בתיקון מבחנים במתמטיקה של תלמידי אוניברסיטת תל-אביב.

לקראת התואר השני, שימש גם כאסיסטנט למתמטיקה. שם היה גם מראשי ה"פעילים השמאלניים ואף נעצר פעם על ידי המישטרה באשמת הדבקות כלוויזים. שם, בטכניון בחיפה, גם נפגש דן ורד לראשונה עם אהוד אדיב, בן קיבוץ גן-שמאל, שהיה פעיל יחד עמו במצפון. דני לא החזיק מעמד זמן רב בטכניון בחיפה. הוא הגיע במהרה למסקנה כי "המתמטיקה זה לא הכל בחיים", עבר לתל-אביב, שם עבד כדור, וכצד פעילותו הפוליטית העניפה, שהתבטאה בתשתפות בהתנגדות רבות, עסק בהוראת מתמטיקה ופיסיקה בבית-הספר התיכון ה"עירוני ג' חיפה".

כיוון שלא היה בעל הסמכה להוראה כי מורה תיכון, המשיך במקביל להוראה גם בלימודים באוניברסיטת תל-אביב כדי לקבל הסמכה להוראה במתמטיקה ופיסיקה. באוניברסיטת תל-אביב פגש את שר

יחזקאל כהן:

גולדה סירבה

לעזור

ביט אחריו שנעצר, עדיין לא ידעו חוקריו של יחזקאל כהן, 30, בן למשפחה מיוצאי עיראק ובוגר אוניברסיטת תל-אביב בחוגים להיסטוריה והמזרח התיכון, אם היה לו חלק בפעילות רשת החזית האדומה, או שהוא רק ידע על פעילותה המתרתית ותוכניותיה ושתק. אבל בשלב מסוים של החקירה נשבר יחזקאל, ששירת בצה"ל כחובש, סיפק לי חוקריו את כל העובדות שלא ידעו אודותיו. הוא עשה זאת מרצונו הטוב ללא כל לחץ.

"גולדה אשמה בכל", אמר השבוע אביו, אמו חולת הלב של יחזקאל, שהוא צייר חובב המקדיש הרבה שעות לציור, שוכן בת רתוקה למיטתה מאז נעצר ואינה חדלה לבכות.

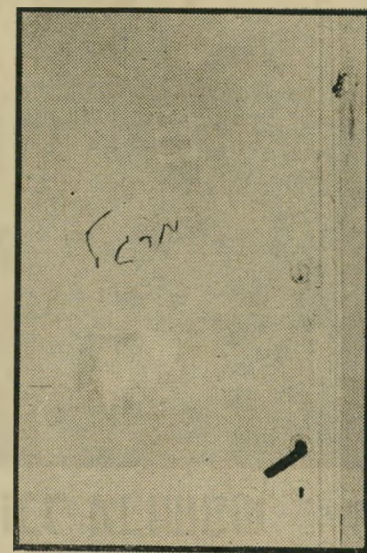
"למה הם נזכרו רק עכשיו לאסור או תו?" שואל אביו של יחזקאל, "בידיים שלי כתבתי מכתב לגולדה עוד לפני הרבה חודשים שתעזור לי להציל את הילד הזה. לא קיבלתי כל תשובה".

מצטט אביו של יחזקאל כהן, שתקופה מסוימת היה פעיל בחוגי הפנתונים השחור רים, מתוך המכתב שכתב לגולדה: "לאחר קבלת זעזוע בעקבות כתיבת אי-קבלת עבודה מאימה ובעקבות התאבדות יצחק נקר, הבן הבחנתי בשינוי מהותי בדיבורו. עברו עלינו ימים זלילות שלא עצמנו עין, השגחנו עליו שלא ישלח יד בנפשו". "כתבתי לגולדה", אומר האב: "אנא, הצילי את בני מידי הקיצונים האלה". קריאתו נותרה ללא מענה.

בתקופה בה למד יחזקאל באוניברסיטת תל-אביב התקבל לעבודה במכון שילוח. בתום אחת החופשות שנשל מן המכון כדי להתכונן לבחינות לא התקבל חזרה לעבודתו. "זה מה שהרג אותי", אומר אביו, "כשפטרנו אותו מהעבודה היה יושב בבית כל היום, יושן ובוכה. צעקנו עליו: לך תמצא לך עבודה אחרת, אבל הוא בשלו: אני שחור, המקומות הטובים שמורים רק ללבנים".

"יום אחד", ממשיך האב בסיפורו, "הוא בא אלי עם קטע של עתון שם היה כתוב: 'האוניברסיטה אבילה על מות יצחק נקר'. הוא הראה לי את המודעה ואמר: 'זה הבר שלי. הוא התאבד בגלל שלא קיבלו אותו לעבודה. אתה רוצה שאעשה כמוהו?' מאותו יום התחלתי לפחד עליו".

הפחד הוביל את האב לפסיכיאטר, דהף אותו לשלוח את המכתב לגולדה. בחדרו של יחזקאל, מוקף בכתביהם של מאו, צ'ה גבאר והמרקוזה, פאר ספרייתו של הצעיר המדוכא, ישב האב השבוע והעלה זכרונות מרים: "איך יכול להיות שבמשך כמה חודשים הוא השתנה מצד אחד לשני. אני זוכר, כשהוא היה באוניברסיטה נתנו לו פעם עבודה לרשום שמות של ערי בים בגדה. הוא וחבר שלו יצאו ועבדו בכל הגדה. החבר הזה סיפר לי איך שיחזקאל חסם פעם ערבי ושיכנע אותו

מרגל

כתבו אלמונים על זלכת ביתו של דני ורד, פוגל בניו, בעל עבר פלילי, נעצר כחשוד בהשתתפות ברשת הריגול הסורית. השכנים בבתיים ממררים את חיי-אשתו, דורשים לתלותו.

הציור

אחד מציורי הנוף בצבעי שמן שהיה מצייר יחזקאל כהן, מוצג בפתח מלון נרקיס ברחוב היר"ק, שם עבד יחזקאל כהן כפקיד קבלה.

כמה מדינת ישראל צודקת וכמה היא טובה לערבים. וכמו שהוא סיפר לי אפילו ה"ערבי השתכנע בסוף. אחרי שלושה חודשיים, אותו חבר פגש את יחזקאל ושמע אותו מדבר על המדינה ומלכלך את כולם. האב ההמום אינו תופס עד היום: "למה נתנו לזה לקרות? למה נתנו לאנשים כאלה להשתלט על הנשמה של הבן שלי, שהיה פעם פטרויוס?"

בחדשים האחרונים מצא יחזקאל את מחייתו כפקיד קבלה בבתי-מלון מדרגה נמוכה בתל-אביב. בעיקר היה עובד שם במשמרות הלילה. סיפר אורי קלאי, בסדר מלון נסי-ציונה: "הוא היה דווקא בסדר גמור. לא היה לי איתו שום בעיות. רק פעם אחת, כשדיברתי איתו התפרץ בטענות על הפסלה בארץ. הבנתי שהוא מקורב לפנתרים השחורים".

במלון אילת ברחוב הירקון בתל-אביב, בו עבד גם כן, נאלץ חזי לעזוב את ה"עבודה בשל ויכוח שניגל עם תיירים מ"ארצות-הברית על זכותה של ישראל ל"החזיק בשטחים. התיירים נדהמו מדעותיו הקיצוניות של פקיד הקבלה. התלוננו כי הנהלה וחזי פוטר מיד. הוא עבר לעבוד במלון נרקיס הסמוך, לשם גם הביא את אורי אדיב לעבודה. אורי, הקיצוניק לי שעבר, היה עובד במלון רק בשבתות ורק במקרים. אחרי שעבד שלושה שבועות הודיע כי הוא יוצא למילואים ולא חזר עוד לעבודה.

(המשך בעמוד 27)